

Kraków 2 lutego 2023

dr hab. Bartłomiej Kominiek, Prof. AMKP
Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie
Ul. Św. Tomasza 43 Kraków

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ PANI MGR ANNY KAMIŃSKIEJ

Zleceniodawca recenzji

Rada do Spraw Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie.

Skład orzekający w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora mgr Anny Kamińskiej powierzył mi funkcję na recenzenta dnia 21 listopada 2022 roku.

Na podstawie art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 547 z późniejszą zmianą) otrzymałem dokumentację, nagranie dzieła i jego opis.

Praca doktorska Pani Mgr Anny Marii Kamińskiej pod tytułem: **Walory artystyczne i stylistyczne w kameralnej twórczości fortepianowej Władysława Żeleńskiego, na przykładzie: Trio fortepianowe E-dur op. 22. i Kwartet fortepianowy c-moll op. 61. – analiza wykonawcza** składa się z płyty CD z nagraniem wyżej wymienionych utworów oraz opisu dzieła artystycznego.

Dzieło artystyczne

Dziełem artystycznym jest płyta CD wydana pod numerem katalogowym nr 1735 przez firmę DUX. Do płyty dołączona jest książeczka zawierające krótkie opisy utworów oraz życiorysy artystyczne wykonawców.

Na płycie znajdują się utwory Władysława Żeleńskiego: Trio fortepianowe E-dur op.22 oraz Kwartet fortepianowy c-moll op.61. Wykonawcami są Trio Lontano w składzie: Paweł Polak –

Opis dzieła artystycznego

Opis dzieła artystycznego składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia oraz bibliografii.

Wstęp

Pani mgr Anna Maria Kamińska we wstępie pracy przybliżyła sytuację w jakiej znalazła się muzyka polska po Chopinie. Nakreślone zostaje tło historyczne oraz powstaje próba analizy zaistniałej sytuacji jaką była (i jest) niska pozycja muzyki polskiej postromantycznej w przestrzeni muzycznej Polski i świata. Pani Anna Maria Kamińska opiera się na wielu wiarygodnych źródłach ukazując dość dramatyczny stan wiedzy o polskiej muzyce kameralnej, dostępności materiałów nutowych oraz nagrań. Trudno się z tymi argumentami nie zgodzić, aczkolwiek w ostatnich latach „sprawy polskie” w dziedzinie kultury muzycznej wydaje się, że idą w dobrą stronę.

Rozdział Pierwszy

W tym rozdziale Pani mgr Anna Maria Kamińska skupia się na postaci Władysława Żeleńskiego w kontekście historycznym. Opisane są zmiany polityczne zachodzące w tym okresie w Europie oraz ich wpływ na twórczość kompozytorską nie tylko Żeleńskiego ale również innych polskich kompozytorów. Na podstawie podanych przez autorkę źródeł powstaje teza, że polska muzyka tamtej epoki napotkała obiektywne trudności aby zaistnieć w świadomości społeczeństwa polskiego a tym bardziej za granicą.

Autorka w sposób satysfakcjonujący opisuje sytuację rodzinną kompozytora, jego drogę twórczą oraz działalność pedagogiczną i organizacyjną. Z wielkim zainteresowaniem przeczytałem o heroicznej walce Żeleńskiego w propagowaniu polskiej kultury muzycznej.

Rozdział drugi

Rozdział drugi zawiera opisy prezentowanych na płycie utworów oraz ich analizę formalną.

Opisy oceniam bardzo wysoko, dają czytelnikowi ciekawy i wyczerpujący pogląd na te dwa utwory. Pokazują w jakiej stylistyce zostały skomponowane, jacy inni kompozytorzy mieli wpływ na Żeleńskiego w trakcie powstawania tych dzieł kameralnych. Ukazana jest również warstwa duchowa i ideowa, która towarzyszyła kompozytorowi w trakcie pracy.

Główną częścią rozdziału drugiego stanowi bardzo obszerna i dokładna analiza utworów. Autorka bierze pod lupę harmonikę, rytmikę, układ formalny, budowę tematów i wiele innych. Jakkolwiek może imponować rozmach z jakim Pani mgr Anna Maria Kamińska przeprowadziła tę analizę uważam stanowi zbyt obszerną część tego rozdziału. Oczekiwałbym więcej własnych i osobistych refleksji na temat trudności utworu, walorów lub mankamentów pianistycznych i muzycznych. Sama analiza choć imponująca niewiele wnosi do percepcji utworu i sama w sobie jest tylko teoretycznym wykładem, którego mógłbym się

skrzypce, Grzegorz Vytlačil - wiolonczela, Anna Maria Kamińska – fortepian oraz gościnnie Adrian Stanciu – altówka.

Trio fortepianowe E-dur op.22 składa się z trzech części, których tytuły – jak sprawnie wychwyciła autorka doktoratu – nawiązują do wiersza Friedricha Schillera "Das Lied von der Glocke".

Już po pierwszym przesłuchaniu tria powstaje wrażenie, że jest utwór niełatwy a dodatkową trudność powoduje mnogość materiału muzycznego, wielowątkowość i brak charakterystycznych dla epoki romantyzmu pięknych i długich tematów, które ułatwiają percepcję utworu. Mimo tych trudności Trio Lontano bardzo dobrze poradziło sobie z wykonaniem dzieła. Odmienny charakter części został wiernie oddany i podkreślony. Wykonawców cechuje nienaganna technika, lekkość artykulacyjna, śpiewność instrumentów smyczkowych i perlista technika pianistki.

Osobiście widziałbym odrobinę szybsze tempo części pierwszej. Pozostawia do życzenia również proporcja pomiędzy smyczkami a fortepianem na niekorzyść tego ostatniego. (być może jest kwestia nie wykonania a nagrania)

Podsumowując: utwór wykonany bardzo dobrze, należy podkreślić, że wykonanie przyczynia się do lepszej oceny dość przeciętnej kompozycji.

Kwartet fortepianowy c-moll op.61 składa się z czterech części i utrzymany jest w duchu Johanna Brahmsa.

Jest to znakomity, monumentalny utwór bardzo dobrze wykonany przez artystów. Pierwsza część – znakomicie oddany „poważny” nastrój, smyczki znakomicie współpracują z rozbudowaną partią fortepianu (którego w proporcjach w tym utworze jest wystarczająco). Pianistka, dysponuje dobrym, „ciężkim” brahmsowskim uderzeniem co podkreśla monumentalny charakter części. Część druga, urzekająca słodyczą, bardzo pięknie wykonana. Piękny dźwięk wszystkich instrumentów, „lejące” legato i znakomita intonacja – to wszystko składa się na znakomity odbiór tej na wskroć romantycznej części. Momentami brakuje większych rubat czy zatrzymań, które jeszcze bardziej podkreśliłyby rzewny charakter tej pięknej Romanzy.

Część trzecia, na ludowo i tanecznie, zagrana z gracją i polotem. Świetnie!

Część czwarta, jakkolwiek chyba najslabsza kompozycyjnie z całego utworu, zagrana wirtuozowsko, słychać dużą swobodę instrumentalną wykonawców. Słuchało się naprawdę bardzo dobrze.

Podsumowując: bardzo pozytywne wrażenia. Znakomite wykonanie podkreśla wybitną jakość utworu Władysława Żeleńskiego.

spodziewać w pracy muzykologicznej.

Zabrakło mi osobistych wynurzeń na temat utworów, odniesienia do emocji jakie towarzyszyły podczas pracy nad nimi w warstwie muzycznej i pianistycznej.

Rozdział trzeci

W rozdziale trzecim autorka analizuje percepcję muzyki Żeleńskiego u współczesnych mu muzykologów, recenzentów i artystów. Rozdział napisany sprawnie, zawierający wiele interesujących informacji na temat odbioru muzyki Żeleńskiego przez jemu współczesnych. Niestety nie był to odbiór entuzjastyczny co wynika z przytoczonych fragmentów recenzji czy wypowiedzi.

Zakończenie

Zakończenie jest krótkim podsumowaniem zawartości pracy.

Bibliografia

Bibliografia zawiera szereg pozycji świadczących o ogromnym wysiłku jaki autorka włożyła w przygotowaniu się do pisania pracy i nagrywania płyty.

Podsumowanie:

Opis dzieła artystycznego ciekawy, dobrze napisany z niewielką ilością błędów stylistycznych i interpunkcyjnych. Imponująca analiza, która w mojej ocenie powinna ustąpić – w jakiejś części – osobistej refleksji na temat nagranych i opisywanych utworów. Szkoda, że nie możemy się dowiedzieć od autorki co sądzi o dziełach Władysława Żeleńskiego, czy trio „dobrze się gra” a czy kwartet jest wymagający pod względem technicznym i muzycznym.

„Niniejsza praca jest dowodem na to, że warto odkrywać zapomniane pozycje, które po wielu latach od powstania, ukazane na nowo mogą ponownie cieszyć słuchacza.” – pisze na koniec autorka. Nie mogę się z tym zgodzić, gdyż praca nie dowodzi, że warto odkrywać zapomniane pozycje.

Generalnie cały opis oceniam bardzo pozytywnie.

Po wysłuchaniu dzieła artystycznego oraz po przeczytaniu opisu tegoż dzieła jednoznacznie stwierdzam, że praca doktora Pani mgr Anny Marii Kamińskiej spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021. Poz. 478)

Prace doktorską **PRZYJMUJĘ.**

Bartłomiej Kowalik